25/01/2023

Γαλλία: Ηχηρό «όχι» στην ευθανασία – Το δώρο της ζωής έναντι του «δικαιώματος» στον θάνατο

Οικουμενικό Πατριαρχείο / Μητροπόλεις Οικουμενικού Θρόνου

Διχάζει την κοινωνία της Γαλλίας το ζήτημα της ενεργητικής ευθανασίας, καθώς από τις αρχές του Σεπτεμβρίου ξεκίνησε δημόσια διαβούλευση περί του θέματος.

Υπό την προεδρία του **Μητροπολίτη Γαλλίας κ. Δημητρίου** πραγματοποιήθηκε πριν λίγες μέρες η **Συνέλευση των Ορθοδόξων Επισκόπων Γαλλίας (ΑΕΟF)**, κατά τη διάρκεια της οποίας οι ιεράρχες τάχθηκαν εναντίον νομοσχεδίου που ετοιμάζεται να φέρει η κυβέρνηση του **Εμανουέλ Μακρόν**, Προέδρου της Γαλλικής Δημοκρατίας, ο οποίος φαίνεται υποστηρικτής του «βελγικού μοντέλου», δηλαδή του «δικαιώματος» στον θάνατο υπό εξαιρετικές περιπτώσεις.

- Της Σβετλάνα Λεβίτσκι

Η ευθανασία και η υποβοηθούμενη αυτοκτονία δεν επιτρέπονται από τη γαλλική νομοθεσία. Ωστόσο, από το **2005**, ασθενείς που βρίσκονται στο τελικό στάδιο της ζωής τους αλλά και άτομα με αναπηρία, επιτρέπεται να αρνηθούν να δεχθούν θεραπεία. Ακόμη, με νόμο του **2016**, επιτρέπεται η «βαθιά και συνεχή καταστολή έως ότου επέλθει ο θάνατος» για ασθενείς που είναι στο τελικό στάδιο της ζωής τους, των οποίων η ταλαιπωρία που υφίστανται είναι πολύ μεγάλη και για τους οποίους η πρόγνωση της ζωής τους είναι βραχυπρόθεσμη.

Το ζήτημα της επανεξέτασης της ευθανασίας στη Γαλλία, προέκυψε με τη δημοσίευση γνωμάτευσης της **Εθνικής Συμβουλευτικής Επιτροπής Δεοντολογίας** (**CCNE**), που εκδόθηκε στις 13 Σεπτεμβρίου 2022. Σύμφωνα με την Επιτροπή, «είναι δυνατή η νομιμοποίηση της ενεργητικής ευθανασίας υπό ‘αυστηρές’ συνθήκες».

Σύμφωνα με ξένα μέσα, το νέο νομοσχέδιο, που θα εκδοθεί στο τέλος του έτους, αναμένεται να μην έχει τη συναίνεση όλου του πολιτικού κόσμου κυρίως από βουλευτές της συντηρητικής δεξιάς. Ακόμα και οι ίδιοι οι φροντιστές και επαγγελματίες στον χώρο της υγείας εκφράζουν την ανησυχία τους για τις ηθικές και δεοντολογικές συνέπειες στα επαγγέλματά τους από μια πιθανή νομοθετική αλλαγή.

Η ανακοίνωση της Συνέλευσης των Ορθοδόξων Επισκόπων Γαλλίας

«Η συζήτηση περί ευθανασίας που άνοιξε ο Εμανουέλ Μακρόν, προκαλεί ανησυχία στους Ορθόδοξους Χριστιανούς που βλέπουν σε αυτό το ζήτημα όχι μόνο μια αλλαγή του νομικού καθεστώτος αλλά και του συστήματος αξιών», όπως αναφέρεται στην αρχή της ανακοίνωσης της **Συνέλευσης των Ορθοδόξων Επισκόπων Γαλλίας**.

«Η νομιμοποίηση της ευθανασίας θα άνοιγε το δρόμο στο ‘δικαίωμα στη δολοφονία’. Αυτή η **σχετικοποίηση των αξιών** μάς φαίνεται επικίνδυνη. Και οι ίδιοι οι γιατροί ανησυχούν για αυτή τη μετατόπιση της έμφασης από τη ζωή στο θάνατο, και τις ηθικές και πρακτικές συνέπειες που θα απορρέουν από αυτήν», όπως υπογραμμίζεται.

Οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί της Γαλλίας τονίζουν «ορισμένες θεμελιώδεις αρχές της χριστιανικής πίστης, όπως αυτή διδάσκεται και βιώνεται από την Ορθόδοξη Εκκλησία:

1. Ο θάνατος είναι μέρος της ανθρώπινης κατάστασης που επήλθε από την πτώση του Αδάμ, όμως η ζωή ενός ανθρώπου δεν μπορεί να περιοριστεί στον θάνατο. Η ανθρώπινη ζωή πρέπει πάντα να εξετάζεται υπό το πρίσμα του Αναστάντος Χριστού. Σύμφωνα με την Ορθόδοξη θεολογία, **ο τελικός στόχος κάθε ζωής είναι η αιώνια κοινωνία με το Θεό**, ανεξάρτητα από την ψυχική, σωματική ή άλλη κατάσταση της υγείας του ανθρώπου. Η ζωή είναι δώρο από τον Θεό, ενώ ο θάνατος παραμένει ο τελευταίος εχθρός, ο οποίος νικήθηκε με την ανάσταση του Χριστού. Έκτοτε, ο θάνατος μετατράπηκε σε ένα 'πέρασμα', που μας οδηγεί στην αιώνια ζωή.

2. **Ο Θεός είναι ο Δημιουργός της ζωής** και όλη η ζωή είναι έργο του Θεού. Επομένως, ούτε η ζωή ούτε ο θάνατος μας ανήκει. Από αυτή την άποψη, φαίνεται ξεκάθαρο ότι δεν πρέπει να προσπαθεί κανείς να παρατείνει τεχνητά τη ζωή μέσω ιατρικής θεραπείας, για να αποφύγει τον βιολογικό θάνατο, ούτε να συντομεύσει τον θάνατο για να αποφύγει την αγωνία που αυτός προκαλεί. Σύμφωνα με την χριστιανική ανθρωπολογία, ο πάσχων άνθρωπος παραμένει δημιούργημα «κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν» του Τριαδικού Θεού.

3. Οι εκκλησιαστικές κοινότητες πρέπει, λοιπόν, να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στους πάσχοντες και αρρώστους. Θα πρέπει να αναζητήσουν τρόπους παρηγορητικής φροντίδας είτε μέσα από τις υπάρχουσες πρακτικές είτε να δημιουργήσουν νέες. Επίσης θα πρέπει να συμβάλλουν στην **πνευματική προετοιμασία για τον θάνατο**, έτσι ώστε ο ασθενής να μπορεί να διατηρήσει όσο το δυνατόν περισσότερο μια συνειδητή και προσωπική σχέση με τον Θεό και με τον κόσμο γύρω του, να ομολογήσει την πίστη του και να κοινωνήσει μια τελευταία φορά. Έτσι θα νιώθει ότι συνοδεύεται από την παρουσία και την αγάπη του Θεού».

«Είτε είμαστε πιστοί είτε όχι, η ζωή παραμένει ένα μυστήριο για όλους. Οποιαδήποτε νομοθετική εξέλιξη που θα καταργούσε αυτή τη θεμελιώδη διάκριση μεταξύ του αφήνω (let-die) να πεθάνει και τον κάνω (make-die) να πεθάνει, θα αποτελούσε μια άβυσσο που θέτει υπό αμφισβήτηση τις πεποιθήσεις πολλών ανθρώπων. Οι Ορθόδοξοι Επίσκοποι της Γαλλίας υπενθυμίζουν αυτή τη θεμελιώδη πεποίθηση ότι ο Κύριος είναι ο Δημιουργός της Ζωής», καταλήγει η ανακοίνωση.

Η επόμενη συνεδρίαση έχει προγραμματιστεί για τις 23 Μαρτίου 2023.

Διαβάστε την ανακοίνωση στα γαλλικά ΕΔΩ

Η Εκκλησία τιμά τον επώδυνο θάνατο

Σύμφωνα με το βιβλίο «Χριστιανική Ηθική 2 – Άνθρωπος και Θεός. Άνθρωπος και Συνάνθρωπος. Υπαρξιακές και Βιοηθικές Θέσεις και Προοπτικές», του ομότιμου καθηγητή Χριστιανικής Ηθικής **Γεωργίου Ι. Μαντζαρίδη**, «η ευθανασία , ως καλός ή εύκολος θάνατος, δεν είναι μόνο αποδεκτή αλλά και ευκταία για την Εκκλησία. Η σταθερώς επαναλαμβανόμενη αίτησή της, «Χριστιανά τα τέλη της ζωής ημών, ανώδυνα, ανεπαίσχυντα, ειρηνικά», όπως και η σύνδεση του οσιακού θανάτου με τον έντιμο και ειρηνικό, βεβαιώνουν τη θέση αυτή. Παράλληλα, όμως η Εκκλησία τιμά τον επώδυνο θάνατο, όχι μόνο όταν γίνεται για την ομολογία του Χριστού, αλλά και όταν συνδέεται με ασθένειες ή οδυνηρές συγκυρίες, που υφίστανται ο άνθρωπος με υπομονή και ελπίδα στον Θεό. Εδώ ο καλός θάνατος δεν έγκειται στην απουσία του πόνου, αλλά στην αντιμετώπισή του με υπομονή και πίστη στον Χριστό».

Η θέση του Χριστιανισμού σε οποιαδήποτε μορφή ευθανασίας

Φωτογραφία: Ραφαήλ Γεωργιάδης

Από Χριστιανική άποψη, σύμφωνα πάντα με τον καθηγητή, «η ευθανασία είναι απαράδεκτη **α**) ως σκόπιμη παρέμβαση για την απαλλαγή του ανθρώπου από ανίατη ασθένεια ή ανυπόφορους σωματικούς ή ψυχικούς πόνους, και **β**) ως διακοπή προσφοράς των μέσων επιβίωσης για τον ίδιο σκοπό. Η πρώτη μορφή ευθανασίας, που χαρακτηρίζεται και ως ενεργητική ευθανασία αποτελεί μορφή αυτοκτονίας ή υποβοηθούμενη αυτοκτονία, όταν γίνεται με τη θέληση του ασθενούς, ή φόνου, όταν γίνεται χωρίς τη θέλησή του. Η δεύτερη μορφή, που χαρακτηρίζεται και ως παθητική ευθανασία, δεν μπορεί να μη διαφοροποιείται από την πρώτη. Τέλος υπάρχει και η έμμεση ευθανασία, που επέρχεται ως μη επιδιωκόμενη παρενέργεια από τη χρήση φαρμάκων για την καταπολέμηση του αφόρητου πόνου».

Η στάση της Εκκλησίας

«Η Ορθόδοξη Εκκλησία θεωρεί ως απιστία προς την πρόνοια του Θεού κάθε θάνατο που προκαλείται από τη δειλία του ανθρώπου να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες της ζωής. Αντίστοιχα αποδοκιμάζει ‘ως αντιδεοντολογική και προσβλητική του ιατρικού λειτουργήματος’ και κάθε ιατρική πράξη που δεν συντελεί στην παράταση της ζωής αλλά επισπεύδει τον θάνατο. Κατά τη διδασκαλία όμως της Εκκλησίας η ζωή και ο θάνατος του Χριστιανού δεν αφορούν μόνο τον εαυτό του, αλλά συνδέονται άμεσα με τους συνανθρώπους του και

προπαντός με τον ίδιο τον Θεό. Έτσι η ζωή και ο θάνατος δεν τοποθετούνται κάτω από το ίδιο πρίσμα των ατομικών δικαιωμάτων αλλά στο πλαίσιο της κοινωνίας με τον Θεό και τον πλησίον», σύμφωνα με το βιβλίο του καθηγητή.

Η προειδοποίηση της Εθνικής Συμβουλευτικής Επιτροπής Δεοντολογίας της Γαλλίας

Η Εθνική Συμβουλευτική Επιτροπή Δεοντολογίας της Γαλλίας προειδοποιεί ότι μια αλλαγή στάσης στο ζήτημα της ευθανασίας, για την οποία παραπέμπει την ευθύνη στον νομοθέτη, μπορεί να γίνει μόνο υπό **«αυστηρές» προϋποθέσεις.**

Έτσι, σύμφωνα με την Επιτροπή, το αίτημα για ενεργητική βοήθεια στον θάνατο θα πρέπει να γίνεται με **«ελεύθερο, συνειδητό και επαναλαμβανόμενο»** τρόπο από το ενδιαφερόμενο άτομο, και στη συνέχεια να αξιολογηθεί στο πλαίσιο «συλλογικής διαδικασίας» για να προσδιοριστεί το μέγεθος της ταλαιπωρίας που υφίστανται ο ασθενής. Και, οι εμπλεκόμενοι **φροντιστές** πρέπει να μπορούν να επικαλούνται μια **ρήτρα συνείδησης** έτσι ώστε να μπορούν να αρνηθούν να βοηθήσουν τον ασθενή να πεθάνει.

Ακόμη, η Επιτροπή, όπως είχε κάνει στο παρελθόν, επιμένει στη **σημασία της παρηγορητικής φροντίδας.**

Σημειώνεται ότι η υποβοηθούμενη αυτοκτονία, με τη χορήγηση θανατηφόρας δόσης φαρμάκων, επιτρέπεται στην **Ελβετία**, στην **Ολλανδία**, στο **Βέλγιο**, στο **Λουξεμβούργο** και στην **Ισπανία** υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

Το «βελγικό μοντέλο» και η αύξηση των «νόμιμων» αυτοκτονιών

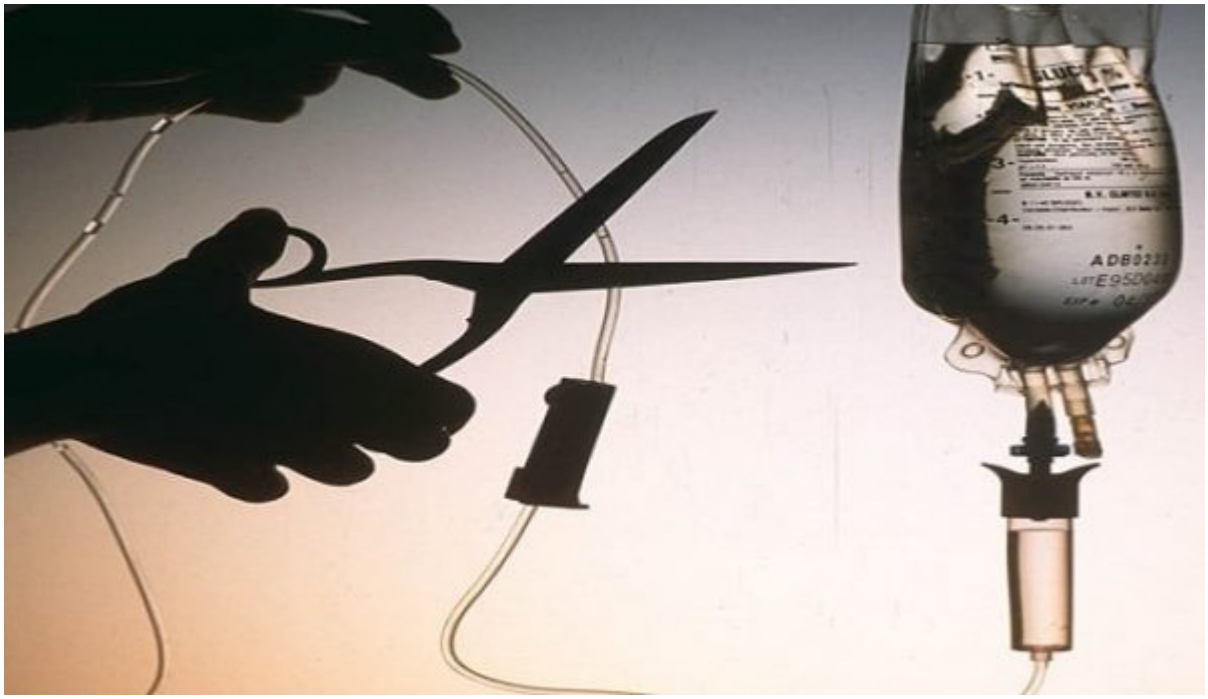

Το **2002** με την ψήφιση του Νόμου για την Ευθανασία, το Βέλγιο έγινε μία από τις λίγες χώρες παγκοσμίως που νομιμοποίησε την ευθανασία σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Στα 21 χρόνια από την ψήφιση του νόμου, πολλά έχουν αλλάξει. Σύμφωνα με μελέτη του 2021 στο Journal of Medicine and Philosophy, στο Βέλγιο υπάρχει μια διεύρυνση της χρήσης της ευθανασίας κάτι που είναι ηθικά και νομικά προβληματικό. Αυτό οφείλεται στο ότι πολλές νομικές απαιτήσεις που προορίζονται να λειτουργήσουν ως «ασφαλιστικές δικλίδες», συχνά αποτυγχάνουν.

Σύμφωνα με δελτίο Τύπου, του Alliance VITA, συλλόγου για την υπεράσπιση της ζωής που ευαισθητοποιεί τους υπεύθυνους χάραξης πολικής για θέματα βιοηθικής, από τότε που το Βέλγιο αποποινικοποίησε την ευθανασία, **ο αριθμός των επίσημα καταγεγραμμένων «νόμιμων» θανάτων έχει δεκαπλασιαστεί**. Μόνο το 2021 έχουν γίνει 2699 παρεμβάσεις ευθανασίας, ή διαφορετικά ο ένας στους 40 θανάτους προέρχεται από ευθανασία.

Μάλιστα η **παράνομη ευθανασία** εξακολουθεί να υφίσταται, παρόλο που έχει αποποινικοποιηθεί. Στο Βέλγιο, όπου προέρχεται το 75% των αιτημάτων ευθανασίας, εκτιμάται ότι **το 30% όλων των διαδικασιών εκτελούνται κρυφά** . Η ίδια η Επιτροπή Ευθανασίας παραδέχεται ότι **δεν διαθέτει κανένα μέσο για τον έλεγχο της αδήλωτης ευθανασίας.**

Με βάση τις εκθέσεις που εξέδωσε, πολλοί επιλέγουν την ευθανασία επειδή

αντιμετωπίζουν πολλές παθογένειες ή πάσχουν από ψυχικές ασθένειες, και δεύτερον υπάρχει **μία χαλαρότητα στην αξιολόγηση των ανίατων ασθενειών και των αφόρητων βασάνων**. Ως αποτέλεσμα, τα τελευταία 10 χρόνια, η ευθανασία έχει διπλασιαστεί για άτομα που δεν βρίσκονται στο τέλος της ζωής τους.

Φωτογραφία: Ραφαήλ Γεωργιάδης

Για παράδειγμα, το 2021, το κίνητρο για 1 στις 5 περιπτώσεις ευθανασίας ήταν η συσσώρευση παθολογιών, καμία από τις οποίες δεν ήταν θανατηφόρα. Μάλιστα, κάθε χρόνο ασκείται ευθανασία σε πολλές δεκάδες άτομα για ψυχικές ασθένειες και άλλες διαταραχές, όπως κατάθλιψη, αυτισμός.

Οι ιατροί στα Βέλγιο διαμαρτυρήθηκαν ότι **τα άτομα με ψυχικές διαταραχές δεν θα πρέπει να είναι επιλέξιμα για ευθανασία**, καθώς αυτό υπονομεύει τις προσπάθειές τους στον τομέα της περίθαλψης, και έχει **επιβλαβείς επιπτώσεις στην πρόληψη της αυτοκτονίας**.

Ακόμη, παρά τη συμβουλή πολλών παιδιάτρων, ο νόμος επεκτάθηκε και στους ανηλίκους το 2014. Μέλη της Ομοσπονδιακής Επιτροπής Ελέγχου του Βελγίου υποστηρίζουν ότι η ευθανασία πρέπει να επεκταθεί ακόμη περισσότερο έτσι ώστε να συμπεριληφθούν και όσοι πάσχουν από νόσο **Αλτσχάιμερ**.

Συνεργός προς την σωτηρία του ανθρώπου

Pexels: Oleksandr Pidvalnyi

Επαναφέροντας συνοδική απόφαση της Εκκλησίας της Ελλάδος, που λήφθηκε στις 2 Οκτωβρίου 2003, υπό την Προεδρία του Μακαριστού Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κυρού Χριστοδούλου, «η ευθανασία, ενώ δικαιολογείται κοσμικώς ως «αξιοπρεπής θάνατος», στην πραγματικότητα αποτελεί υποβοηθούμενη αυτοκτονία, δηλαδή συνδυασμό φόνου και αυτοχειρίας».

Όπως επισημαίνεται, «ο πόνος στην ανθρώπινη ζωή, όπως και κάθε δοκιμασία, μπορεί να γίνει «συνεργός προς σωτηρίαν»».

Εξάλλου, όπως αναφέρεται, **«οι άνθρωποι προσευχόμαστε, δεν αποφασίζουμε για την ζωή και τον θάνατο».**

Φωτογραφία: Ραφαήλ Γεωργιάδης

Κεντρική φωτογραφία: Pexel – Anna Shvets